

1. KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK A PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY

Obsah

1. KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK A KRÁTKODOBÉ BANKOVNÍ ÚVĚRY.....	1
1.1 MAJETKOVÉ CENNÉ PAPIŘY.....	1
1.2 DLUŽNÉ CENNÉ PAPIŘY	2
1.3 OCEŇOVÁNÍ KRÁTKODOBÉHO FINANČNÍHO MAJETKU A ZÁVAZKŮ	3
SHRNUTÍ.....	4
LITERATURA	4

Účtová třída 2 také obsahuje položky peněžních prostředků držených v hotovosti či prostředků bezhotovostních (bankovní účty). Krátkodobé finanční dluhy zahrnují položky bankovních úvěrů a jiných výpomocí. Tyto položky budou blíže vymezeny v dalších částech textu.

Součástí aktivních i pasivních účtů v účtové třídě 2 jsou i účty, na kterých se zachycuje pohyb krátkodobých cenných papírů. Cílem následujícího textu je čtenáři podrobně objasnit druhy a klasifikaci cenných papírů, které se používají v korporátním prostředí z pohledu finančního účetnictví.

Klasifikace cenných papírů z pohledu finančního účetnictví člení cenné papíry na následující druhy:

dle času: krátkodobé (splatnost či doba držení je kratší než 1 rok)
dlouhodobé (splatnost či doba držení je delší než 1 rok)

Ve 2. účtové třídě se účtuje pouze o krátkodobých cenných papírech

dle typu cenného papíru: majetkové cenné papíry
dlužné cenné papíry

dle evidence ve finančním účetnictví: nakoupené cenné papíry
emitované cenné papíry

Cenné papíry je možné členit ještě dle řady dalších kritérií, nicméně pro potřeby tohoto kurzu plně stačí uvedené členění.

1.1 MAJETKOVÉ CENNÉ PAPIŘY

Majetkové cenné papíry jsou charakteristické tím, že nemají určenou splatnost. Představují podíl na majetku příslušné účetní jednotky, která tyto cenné papíry emitovala. Mezi majetkové cenné papíry patří:

- **Akcie** - jsou majetkové cenné papíry, se kterými jsou spojena následující práva:
 - právo podílet se na výsledku hospodaření (dividendy),
 - právo podílet se na řízení společnosti,
 - právo na likvidační zůstatek.
- **Zatímní listy** – jsou majetkové cenné papíry, které nahrazují akcie v případě úpisu akcií, při nichž upisující účetní jednotka zcela neuhradila emisní kurz akcie. Jakmile dojde k úplné úhradě, zatímní listy budou vyměněny za akcie.
- **Podílové listy** – jsou majetkové cenné papíry, které vyjadřují podíl na společném investování do cenných papírů na principu rozptýlení rizika (tzv. kolektivního investování).

1.2 DLUŽNÉ CENNÉ PAPÍRY

Dlužné cenné papíry jsou spojeny s právem věřitele na úhradu dlužného cenného papíru v daném čase včetně vyplacení příslušné odměny v podobě úroku za období, pro které byl příslušný cenný papír emitován.

Mezi dlužné cenné papíry patří:

- **Dluhopisy** – emitent se zavazuje vyplatit majiteli dlužnou částku v nominální (jmenovité) hodnotě včetně výnosů z tohoto cenného papíru. Cílem emitenta je získat finanční prostředky pro provozní činnost podniku v případě krátkodobých dluhopisů.

V případě dluhopisů je možné úrok stanovit různými způsoby:

- a) **Pevně úročený dluhopis** – emitent vyplácí majiteli příslušného cenného papíru předem stanovenou fixní výši úroku,
 - b) **Dluhopis s pohyblivým úrokem** - emitent vyplácí majiteli příslušného cenného papíru výši úroku, který je ovlivněn řadou faktorů (např. může pohyblivý úrok záviset na vývoji úrokových sazeb v dané zemi)
 - c) **Dluhopis s diskontem** – tento dluhopis je označován také jako dluhopis s nulovým kuponem. Kupující nakupuje příslušný dluhopis za nižší emisní kurz v porovnání s nominální hodnotou tohoto dluhopisu. Příslušný rozdíl mezi nominální hodnotou a emisním kurzem dluhopisu je výnosem věřitele, neboť emitent v době splatnosti dluhopisu hradí nominální hodnotu tohoto cenného papíru.
- **Směnka** – dlužný cenný papír s přesně stanovenou dobou splatnosti, který musí obsahově splňovat zákonem stanovené údaje. Směnka může sloužit jako platební prostředek či jako zajišťovací prostředek. Pro potřeby tohoto kurzu je důležité směnku chápat jako:

- a) směnku vyjadřující pohledávku (směnka k inkasu),
- b) směnku vyjadřující závazek (směnka k úhradě).

Směnka může být buď vlastní (představuje závazek dlužníka zaplatit příslušnou částku v dané době), cizí (představuje příkaz jiné osobě, aby uhradila danou směnku v příslušné částce a dané době) nebo cizí na vlastní řad (představuje příkaz jiné osobě, aby uhradila danou směnku v příslušné částce a dané době výstavci této směnky).

- **Zástavní listy** – jsou založeny na potvrzení emitenta těchto cenných papírů, že návratnost tohoto dlužného cenného papíru je kryta nemovitostmi či jiným majetkem, který vlastní emitent.

Existuje ještě řada dalších typů majetkových a dlužných cenných papírů, nicméně pro potřeby tohoto kurzu je potřeba znát alespoň uvedené typy cenných papírů.

1.3 OCEŇOVÁNÍ KRÁTKODOBÉHO FINANČNÍHO MAJETKU A ZÁVAZKŮ

Jak již bylo uvedeno v předchozím kurzu Účetnictví I, oceňování majetku a závazků jednoznačně ovlivňuje vypovídací schopnost účetnictví. V České republice je oceňování majetku a závazků založeno na bázi historických cen, avšak vybrané cenné papíry je možné přecenit na konci rozvahového dne na reálnou hodnotu. Cílem tohoto oddílu je objasnit, jakým způsobem se oceňují jednotlivé složky majetku a závazků ve 2. účtové třídě.

- **Jmenovitá hodnota (nominální hodnota)** – touto oceňovací základnou se oceňují peněžní prostředky v pokladně (účet 211), ceniny (účet 213), peněžní prostředky na účtech (účet 221), krátkodobé dluhy k úvěrovým institucím (účet 231), eskontní úvěry (232), emitované krátkodobé dluhopisy (účet 241), ostatní krátkodobé finanční výpomoci (účet 249).
- **Pořizovací cena** – touto oceňovací základnou se oceňují majetkové cenné papíry k obchodování (účet 251), vlastní podíly (účet 252), dluhové cenné papíry k obchodování (účet 253), vlastní dluhopisy (účet 255), dlužné cenné papíry se splatností do 1 roku držené do splatnosti (účet 256), ostatní realizovatelné cenné papíry (účet 257), směnky k inkasu (účet 258).

Cena pořízení a vedlejší pořizovací náklady jsou u uvedených účtů evidovány na účtu pořizovaný krátkodobý finanční majetek (účet 259). Následně je účetní jednotka zařadí v pořizovací ceně do evidence na příslušný majetkový účet.

Na konci rozvahového dne se oceňují cenné papíry následujícím způsobem:

- **Majetkové a dlužné cenné papíry určené k obchodování a realizovatelné cenné papíry** se přeceňují na reálnou hodnotu. V případě majetkových cenných papírů se tato hodnota zjistí na kapitálovém trhu (pokud je cenný papír obchodovaný). V případě, že majetkový cenný papír není obchodovaný, reálná hodnota se určí na základě kvalifikovaného odhadu.

Dlužné cenné papíry, které jsou určeny k obchodování, jsou spojeny s účtováním alikvotního úrokového výnosu. V případě, že se jedná o diskontovaný cenný papír, který je určen k obchodování, je změna reálné hodnoty součástí úrokového výnosu.

- **Dlužné cenné papíry, které jsou určeny k držení do splatnosti**, se upravují o příslušný úrokový výnos, tj. úrokový výnos vstupuje do hodnoty tohoto cenného papíru.

SHRNUTÍ

Krátkodobý finanční majetek obsahuje položky peněžních prostředků držených v hotovosti či prostředků bezhotovostních (bankovní účty). Krátkodobé finanční dluhy zahrnují položky bankovních úvěrů a jiných výpomocí. Krátkodobý finanční majetek lze rozčlenit podle různých hledisek (např. čas, typ cenného papíru, způsob účetní evidence). Obecně lze cenné papíry klasifikovat na majetkové a dlužné. V případě oceňování krátkodobého finančního majetku je nutné rozlišit okamžik oceňování (prvotní a následné ocenění).

LITERATURA

HASPROVÁ, Olga a Zdeněk BRABEC. *Základy účetnictví podnikatelských subjektů*. Vydání 2. aktualizované. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, Katedra financí a účetnictví, 2019. ISBN 978-80-7494-490-1.

